KULTURSTYRELSEN

FREDNINGSVÆRDIER

TORVET 5, PRÆSTØ

VORDINGBORG KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	24.02.2011
Besigtiget af:	Mia Kroer Ræbild
Journalnummer:	2011-7.82.07/390-0001
Kommune:	Vordingborg Kommune
Adresse:	Torvet 5, 4720 Præstø
Betegnelse:	Torvet 5, Præstø
Fredningsår:	1982
Omfang:	*Forhuset (1854)*

BYGNINGSBESKRIVELSE

Forhuset indgår som del af husrækken, på nordsiden af den brede gade som Torvet udgør.

Forhuset er et grundmuret langhus i en etage med opskalket heltag i røde tegl og en gavlkvist på tre fag. Forhuset er rejst på en høj, hvid kampestenssokkel og facaden er pudset og kalket gul, med en hvid sparrenkopgesims. Gavlkvisten er dekoreret med et pudset, hvidt bånd og en blomsterroset i puds, vindskeden er hvidmalet. I tagryggen sidder en nyere skorstenspibe med sokkel og gesims i røde sten. De ældre, sidehængte vinduer er hvidmalede som den nyere, tofløjede fyldingsdør med ældre overvindue. Mod øst har facaden et portfag, hvori der sidder en hvidmalet, tofløjet port med fyldinger. I portrummet er der synlige remme og synligt bjælkelag, og belægningen er delvist af pigsten. Gårdsiden har en lav sokkel og gesimsen er muret og gulkalket. Mod vest sidder en nyere, hvidmalet fyldingsdør. I tagfladen sidder en heltagskvist. Forhuset er mod vest forbundet med baghuset ved et langt halvtagshus.

Forhuset er indrettet med forstue og stuer mod gaden samt nyere køkken og bryggers mod gården. Ved siden af forstuen er et nyere gæstetoilet. Der er nyere klinkegulve, pudsede vægge og lofter samt synligt bjælkelag. Der er forsatsvinduer med termoglas, undtagen i køkkenvinduerne, hvor der er monteret optoglas. I forstuen fører en oprindelig kvartsvingstrappe op til tagetagen. I gavlkvisten er et værelse og et nyere badeværelse, begge med synligt bjælkelag og pudset loft. Mod øst er et værelse og mod vest et bræddebeklædt skunkrum, begge rum har fritliggende hanebånd.

BYGNINGSHISTORIE

Forhuset er opført i 1854 for malermester J.P. Olsen med genanvendelse af materialer fra det tidligere forhus, der var opført i 1818 og var af bindingsværk, dog var facade og gavl af grundmur. Nordsiden blev senere også omsat til grundmur. Baghusets vestre del

er bygget i 1826 som beboelsesbygning, den østre er tilføjet i 1849 som malerværksted. I 1866 indrettedes det hele til værksted, og det udvidedes mod nord i 1909. I nyere tid er baghuset atter indrettet til beboelse. Det var hos malermester J.P. Olsen, at den unge L.A. Ring var i lære i slutningen af 1860´erne.

KILDER

Gamle huse i Præstø, Fredningsstyrelsen og Præstø Kommune, 1979.

MILJØMÆSSIG VÆRDI

Forhusets miljømæssige værdi knytter sig dets prominente placering ved byens brede torv modsat den tidligere politistation. Torvets byhuse, i en og to etager, samt brostens- og pigstensbelægningen udgør i sammenhæng et usædvanligt homogent og traditionelt bymiljø.

KULTURHISTORISK VÆRDI

Forhusets kulturhistoriske værdi knytter sig til det oprindelige pengeskab, der er indmuret i stuen, og som vidner om håndværksmesterens sociale status. Resterne af den murede brønd på gårdsiden fortæller om tidligere tiders levevis.

ARKITEKTONISK VÆRDI

Den arkitektoniske værdi knytter sig til forhusets velproportionerede ydre, der markeres af den centrale gavlkvist med udsmykninger og det opskalkede heltag. Overordnet set er bygningen symmetrisk, og gavlkvisten markerer dette. Med sine to rækker vinduer udgør gavlkvisten den midterste og rolige del af facaden. Fløjene står mere uroligt med port, dør og vinduer, men bygningen virker harmonisk på grund af gavlkvistens ro. Tillige er der værdi i portrummet med pigstensbelæg-ning, væg i overkalket bindingsværk og synlige remme, bjælkelag og loftsbrædder, og i kontrasten mellem den høje, pompøse facade mod Torvet og den lavere, mere enkle bagside.

Ligeledes ligger der arkitektonisk værdi i bygningens enkle, traditionelle materialevalg; den kalkede, pudsede mur, kampestenssoklen, den røde vingetegl, den hvide sparrenkopgesims og de hvidmalede udsmykninger på gavlkvisten, de hvidmalede vinduer, fyldingsdøre og port.

Indvendigt knytter den arkitektoniske værdi sig til den ældre rumstruktur med forstuen og stuerne placeret mod gaden, og de

sekundære rum placeret mod gården. Der er tillige arkitektonisk værdi ved forstuens stejle kvartsvingstrappe med fine detaljer, stueetagens grå og okkerfarvede fyldingsfelter under vinduerne mod gaden, de ældre fyldingsdøre med skiftevis almindelige fyldinger og pyramidefyldinger, gerichter, messinggreb og fodpaneler. Fyldingsdørene i tagetagen er enklere, det gælder også grebene, det vidner om deres sekundære karakter.

BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

I det ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til facaderne med gavlkvist og udsmykninger, de ældre vinduer og den oprindelige port samt heltaget i røde tegl. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning.

I det indre knytter de bærende fredningsværdier sig til den ældre rumstruktur og de ældre bygningsdetaljer, herunder kvartsvingstrappen, fyldingsdøre, gerichter, greb og paneler. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning.

ANBEFALINGER

Ingen angivet